

SV lausuntopyyntö VaVa Syksy 2017

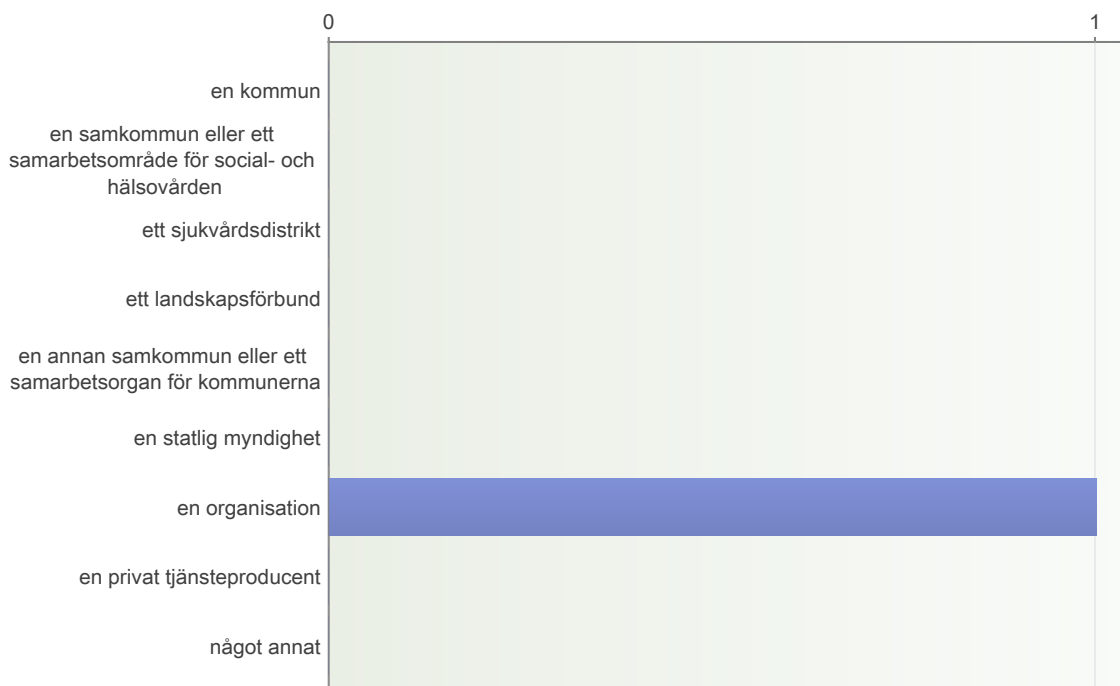
1. BAKGRUNDSUPPGIFTER

Vastaajien määrä: 1

Officiellt namn på den som svarar	Namn på den person som antecknat svaret	Kontaktuppgifter till den person som är ansvarig för svaret	Datum för när begäran om utlåtande behandlades i organet	Organets namn
SAMS–Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf	Marica Nordman	Nina af Hällström /+358 50 368 3288		

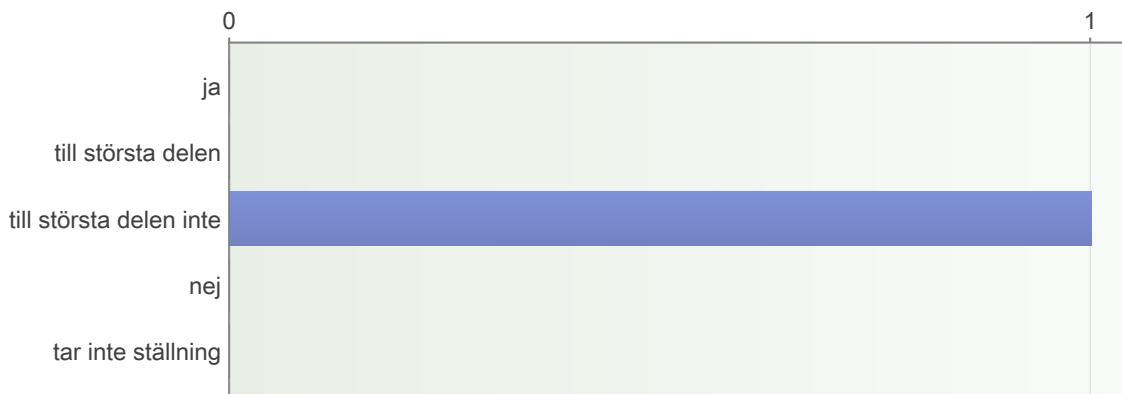
2. Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Kan den föreslagna valfrihetslagen bidra till att minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik?

Vastaajien määrä: 1

4. Fritt formulerade kommentarer.

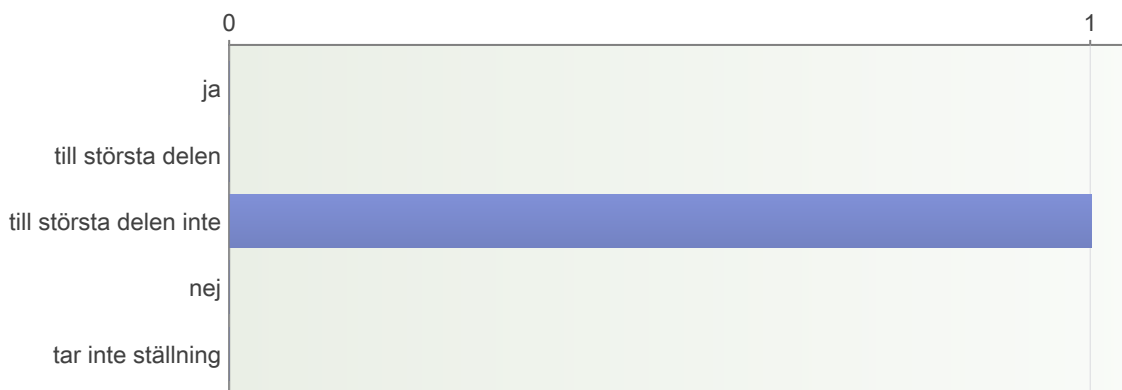
Vastaajien määrä: 1

- Valfrihet förverkligas inte för alla personer med funktionsnedsättning och inte heller för den svenskspråkiga befolkningen. Principen om jämlikhet förverkligas inte. Valfrihetslagen bidrar därmed inte till att minska hälso- och välfärdsskillnaderna.

Lagutkastet är i för stor utsträckning gjord från hälsovårdens perspektiv och villkor. Det bör fästas mera uppmärksamhet vid socialservicen och valfriheten inom den.

5. 2. Främjar utkastet till valfrihetslag på ett ändamålsenligt sätt kundens möjligheter att påverka de egna tjänsterna?

Vastaajien määrä: 1

6. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Det finns inte en jämlik möjlighet för alla att påverka egna tjänster. Till exempel inverkar språk och boendeort på detta.

Landskapen måste se till att det finns service på svenska. Det är inte tillräckligt att det på marknaden finns bara en producent som erbjuder service på svenska. Om det räcker med en producent skapas det eventuellt ingen marknad på svenska och således förverkligas inte valfriheten för svenskspråkiga personer.

Landskapet bör i servicestrategin och servicelöftet förklara på vilket sätt de språkliga rättigheterna kommer att tillgodoses. Valfriheten för svenskspråkiga måste försäkras. Det finns en risk för att personer som bor på glest bebyggda orter inte får behövliga social -och hälsovårdstjänster i och med att tjänsteproducenterna koncentreras till större boendeorter.

Alla bör ha en jämlik möjlighet att ta del av information. Svenskspråkig information måste garanteras på jämlika grunder. Ytterligare behöver informationen vara tillgängligt på teckenspråk, lättläst och alternativa kommunikationsmetoder.

7. 3. Ger lagutkastet kunden tillräckliga möjligheter att anlita sådana tjänster som lämpar sig för kundens egen situation?

Vastaajien määrä: 1

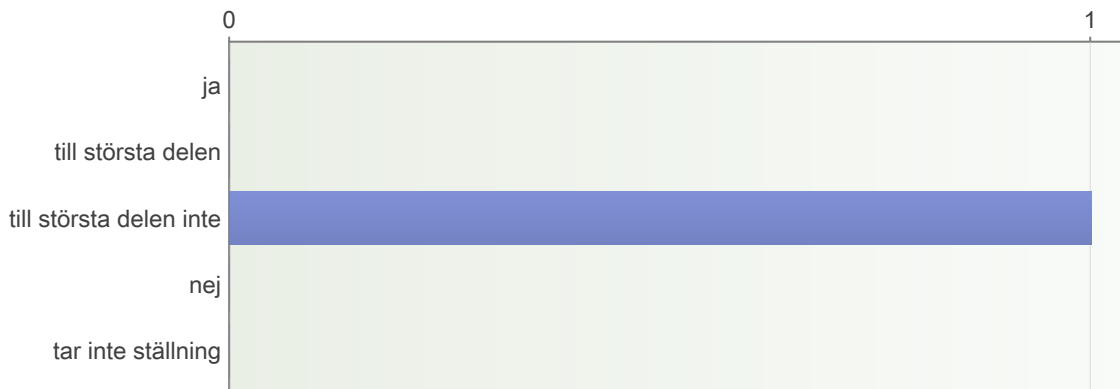
8. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se ovan.

9. 4. Om kunden har omfattande servicebehov, ger lagutkastet kunden möjlighet att få tjänster som är samordnade i enlighet med kundens behov?

Vastaajien määrä: 1

10. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

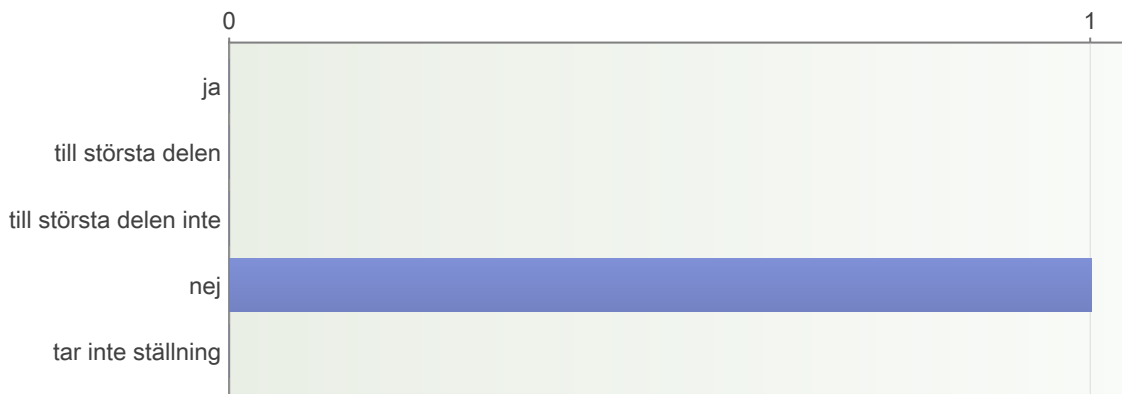
- Det bör tydligare bestämmas om hur tjänstehelheterna fungerar för personer med funktionsnedsättning som har ett stort behov av tjänster. Hela systemet måste fungera i samspel. Det är av relevans att se till att vård- och servicekedjorna är enhetliga. Med den föreslagna modellen finns det en risk för att servicehelheterna splittras. Speciellt för personer som har stort behov av service.

På grund av att tjänsterna sprids ut på många olika serviceproducenter blir det utmanande att koordinera tjänsterna för personer som använder många olika tjänster samtidigt. Det måste finnas garantier för att specialtjänster för personer med funktionsnedsättning motsvarar kvaliteten och innehållet i funktionshinderlagstiftningen.

Vi framhåller fortsättningsvis vårt förslag på en samordnande och koordinerande mekanism. Se punkt 20.

11. 5. Säkerställer lagutkastet en horisontell och vertikal integration av tjänsterna?

Vastaajien määrä: 1

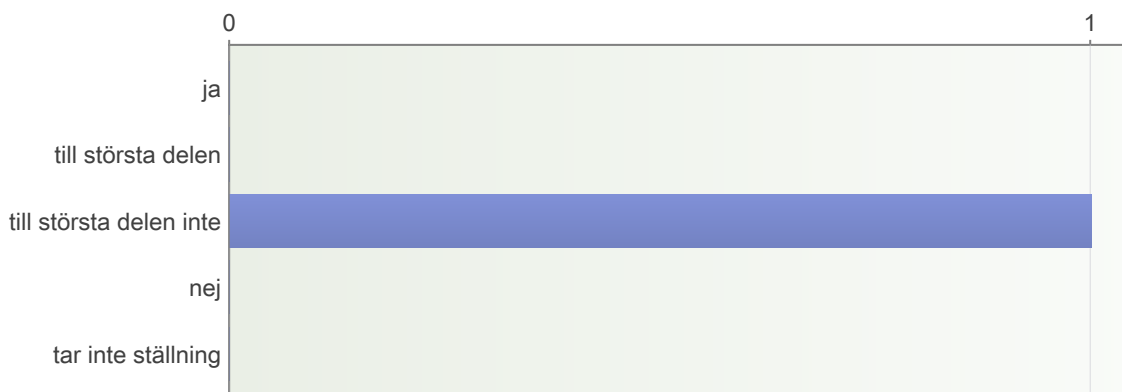
12. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Lagförslaget leder till att tjänsterna splittras. Även risk för underbudgetering finns. I detta fall kan man inte trygga alla en jämlik förutsättning till tjänster inom social- och hälsovården.

13. 6. Ger förslaget landskapen tillräckliga förutsättningar att fullgöra organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

14. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Valfrihetsmodellen som föreslås är komplicerad och dess koordinering och administration ställer stora krav på landskapen. Redan nu är det utmanande inom socialvården att utvärdera servicebehovet utgående från individen.

15. 7. Främjar lagutkastet en förändring av verksamhetssätten och ibruktagande av nya serviceinnovationer?

Vastaajien määrä: 1

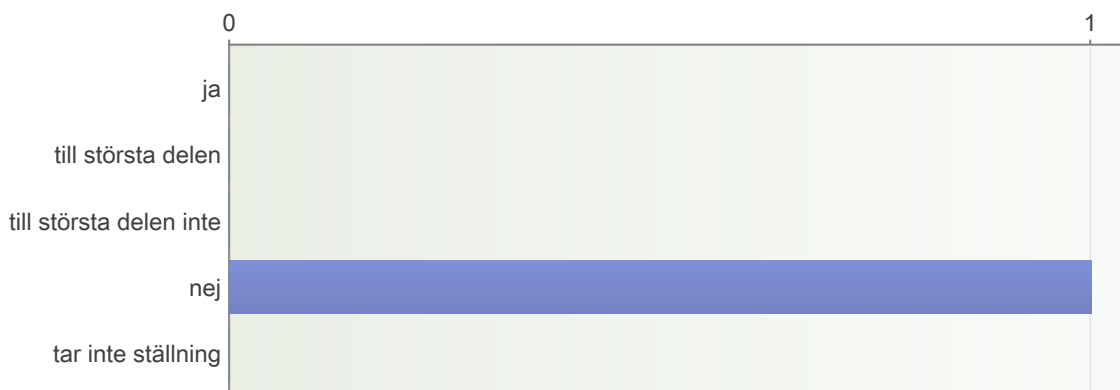

16. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

17. 8. Ger utkastet till valfrihetslag tillsammans med de övriga delarna av landskaps- och social- och hälsovårdsreformen tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro?

Vastaajien määrä: 1

18. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Sparkravet kan leda till att servicenivån sänks. Det bör ses till att servicen inte blir ojämlig i olika landskap på grund av att landskapet delvis får bestämma vad som hör till valfriheten. Vårdkedjan är synnerligen sårbar för personer med funktionsnedsättning eftersom de ofta använder mycket tjänster och service. Den föreslagna lagstiftningen leder till att vårdkedjor splittras och att kunden bollas till olika luckor och i det fallet är inga besparingar att vänta.

Det bör göras flera pilotprojekt och förstudier gällande lagförslaget. Det har visserligen planerats pilotprojekt till år 2018 och 2019 men lagarna ska lämnas in till riksdagen våren 2018 och därmed finns det en betydande risk för att det uppkommer problem som kunde undvikas, om lagreformen får mera tid. Politisk prestige borde inte få gå över medborgarnas rätt till en jämlik, rättvis och god service inom social- och hälsovården. Social- och hälsovårdsreformen bör skjutas fram i tid så att dessa studier kan beaktas när lagarna stiftas.

19. 9. I 3 kap. i utkastet till valfrihetslag föreslås bestämmelser om direktvalstjänster, dvs. de social- och hälsovårdstjänster för vilka kunden direkt kan välja tjänsteproducent. 9a. Tryggar de bestämmelser som gäller landskapets affärsverks produktion av direktvalstjänster (bl.a. 16 §) en jämlik tillgång till tjänster under alla omständigheter?

Vastaajien määrä: 1

20. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Se svar nr. 2.

21. 9b. Är det lagstadgade tjänsteutbud för social- och hälsocentraler som det föreskrivs om i 18 § i lagutkastet ändamålsenligt till sitt innehåll och sin omfattning?

Vastaajien määrä: 1

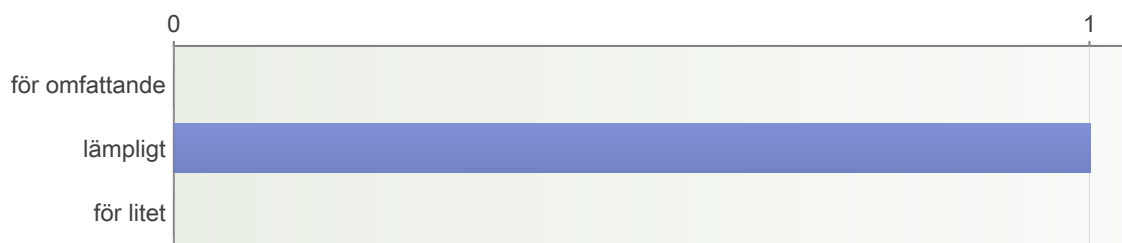
22. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Till listan måste tilläggas tjänster inom psykisk hälsa.

23. 9c. Är det lagstadgade tjänsteutbud för mun- och tandvårdsenheter som det föreskrivs om i 18 § i lagutkastet ändamålsenligt till sitt innehåll och sin omfattning?

Vastaajien määrä: 1

24. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

25. 9d. Är bestämmelserna om social- och hälsocentralernas direktvalstjänster i 18 § i lagutkastet tillräckligt klara i fråga om vilka tjänster som hör till direktvalstjänsterna och vilka tjänster som inte är direktvalstjänster och produceras av landskapets affärsverk?

Vastaajien määrä: 1

26. Om inte, på vilket sätt skulle det vara ändamålsenligt att fastställa de grunder på vilka landskapen bestämmer de tjänster på primärnivå och på utvidgad primärnivå som produceras vid social- och hälsocentralerna?

Vastaajien määrä: 1

- Elektroniska tjänster är ett bra tillägg. Dessa måste vara tillgängliga och fungerande. Det måste försäkras att detta inte är det enda sättet att få service. Många personer med funktionsnedsättning samt många äldre personer kan inte använda elektroniska tjänster.

27. 9e. Är bestämmelserna om mun- och tandvårdens direktvalstjänster i 18 § i lagutkastet tillräckligt klara i fråga om vilka tjänster som hör till direktvalstjänsterna och vilka tjänster som inte är direktvalstjänster och produceras av landskapets affärsverk?

Vastaajien määrä: 1

28. Om inte, på vilket sätt skulle det vara ändamålsenligt att fastställa de grunder enligt vilka det närmare bestäms vilka tjänster som produceras vid mun- och tandvårdsenheterna?

Ei vastauksia.

29. 9f. Är bestämmelserna (bl.a. 18 § och 37 §) ändamålsenliga och tillräckliga med tanke på socialvården?

Vastaajien määrä: 1

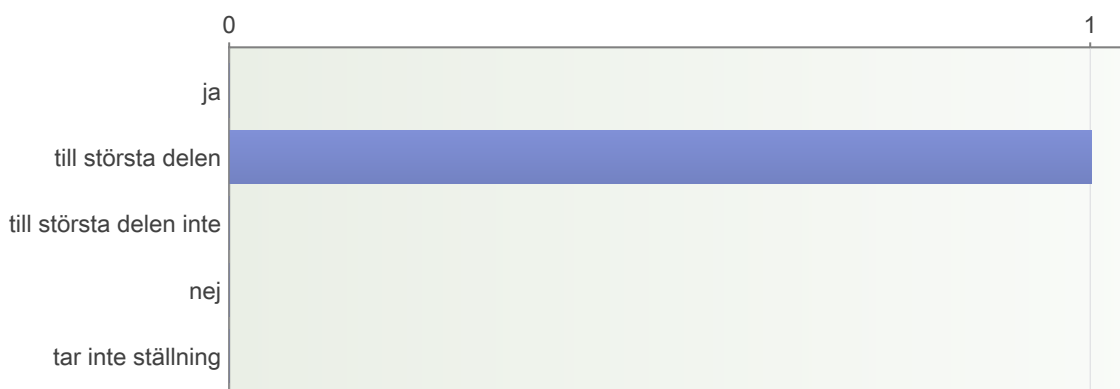
30. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Det finns ett stort behov av socialvårdstjänster. Det måste finnas tillräckligt med utbildad personal inom socialvården, så att handledning, stöd och rådgivning fungerar även i utmanande situationer.

31. 10. I 4kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om kundens möjligheter att välja ett landskaps affärsverk. 10a. Ger 21 § i lagutkastet kunden ändamålsenliga möjligheter att välja affärsverk?

Vastaajien määrä: 1

32. Fritt formulerade kommentarer.

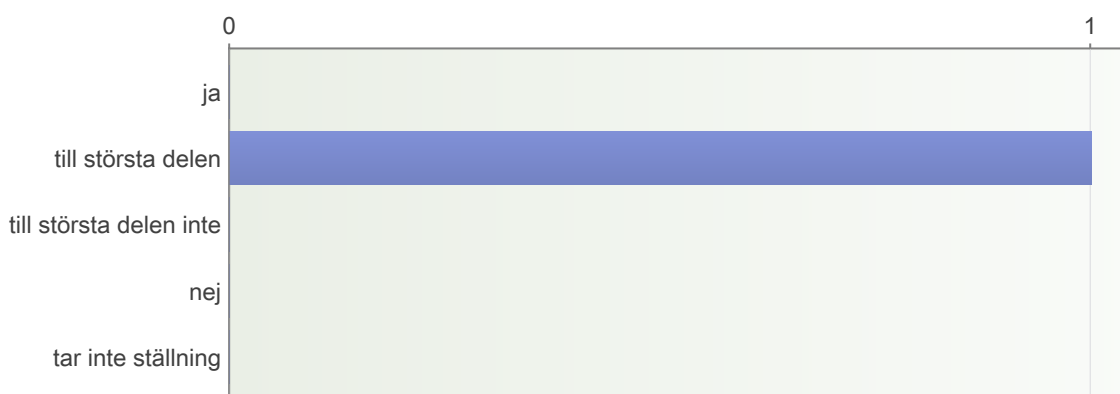
Vastaajien määrä: 1

- Till största delen ger lagutkastet möjlighet till att välja affärsverk. Det finns dock personer som inte alltid är kapabla att göra sådana val. Även dessa personer måste beaktas inom social -och hälsovården. Det måste finnas tillräckligt med handledning, stöd och rådgivning så att valfriheten förverkligas även för exempelvis missbrukare, minnessjuka och personer med psykisk ohälsa.

Alla måste ha tillgång till information. Landskapen bör ta ansvar över att det finns tillräcklig information om valfriheten i affärsverken och i serviceenheterna.

33. 10b. Ger 22 och 23 § i lagutkastet kunden ändamålsenliga möjligheter att välja tjänsteenhet/enheter vid ett affärsverk?

Vastaajien määrä: 1

34. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

35. 11. I 5 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av kundsedel för att öka kundens valfrihet. 11a. Är den kundsedel som det föreskrivs om i 24 § i lagutkastet ändamålsenlig till sitt innehåll och sin omfattning?

Vastaajien määrä: 1

36. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

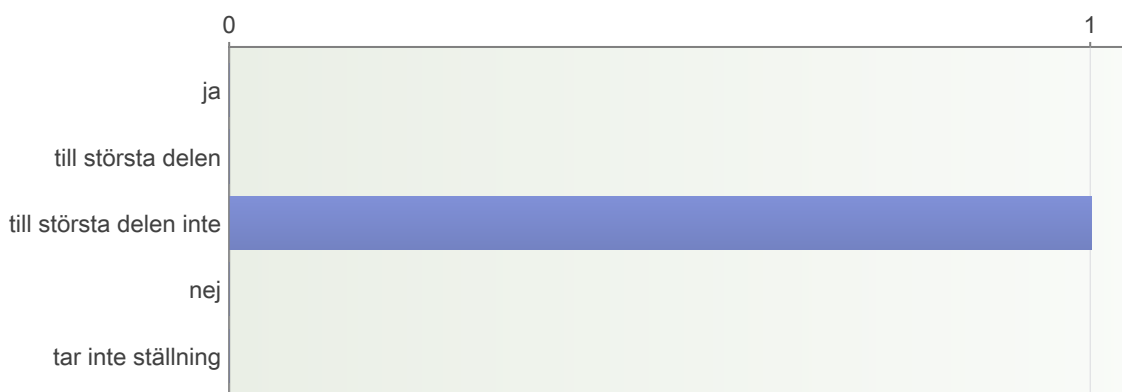
- Beskrivningen av hjälpmedel är för smal. Hjälpmedlet bör inte vara av för låg kvalitet. I detaljmotiveringen framkommer ordet "vanlig" (fi: tavanomainen) som hjälpmedlets kvalitet. Detta bör tas bort. I regeringspropositionen måste finnas en utförligare definition på vilken kvalitet ett hjälpmedel ska ha. Hjälpmedlet bör uppnå standarden i Social -och hälsovårdsministeriets förordning om hjälpmedel som innehåller bestämmelser om att personen har rätt till hjälpmedel enligt sina individuella behov.

Det finns en risk för att den specialiserade sjukvården privatiseras i så stor utsträckning att ekonomin för den offentliga hälsovården inte längre är bärkraftig. Däremot kunde man utöka möjligheterna att använda tjänster inom socialvården med kundsedel. Till exempel både personlig assistans och färdtjänst kunde arrangeras med hjälp av kundsedel.

Vi anser att valfriheten bör vara ett medel och inte ett mål. Det avgörande är att målsättningarna med reformen förverkligas.

37. 11b. Har landskapets affärsverk utifrån de begränsningar som det föreskrivs om i 24 § 2 och 3 mom. förutsättningar att trygga tillräckliga tjänster på ett kostnadseffektivt sätt?

Vastaajien määrä: 1

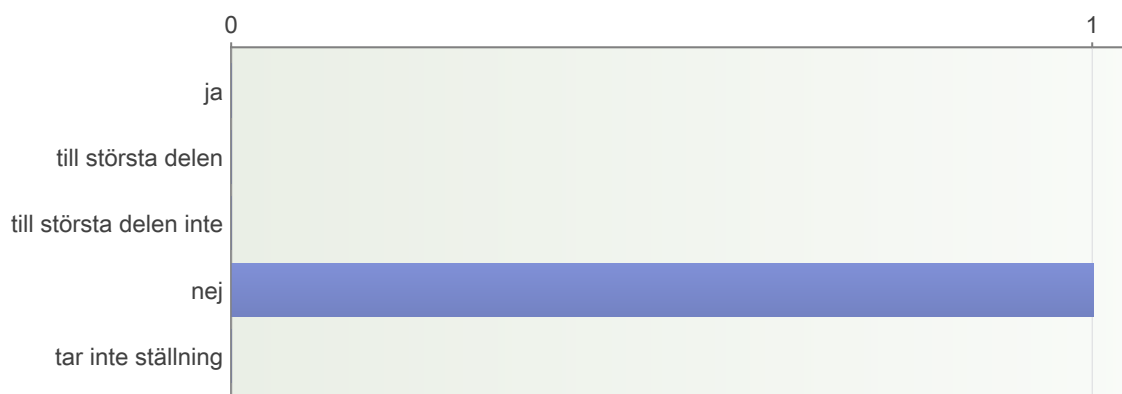

38. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

39. 11c. Är bestämmelserna i 24 § i lagutkastet tillräckliga för att trygga ett riksomfattande och regionalt servicesystem inom den specialiserade sjukvården.

Vastaajien määrä: 1

40. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

41. 11d. Är bestämmelserna om kundsedlar ändamålsenliga med tanke på kundens ställning och rättigheter?

Vastaajien määrä: 1

42. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

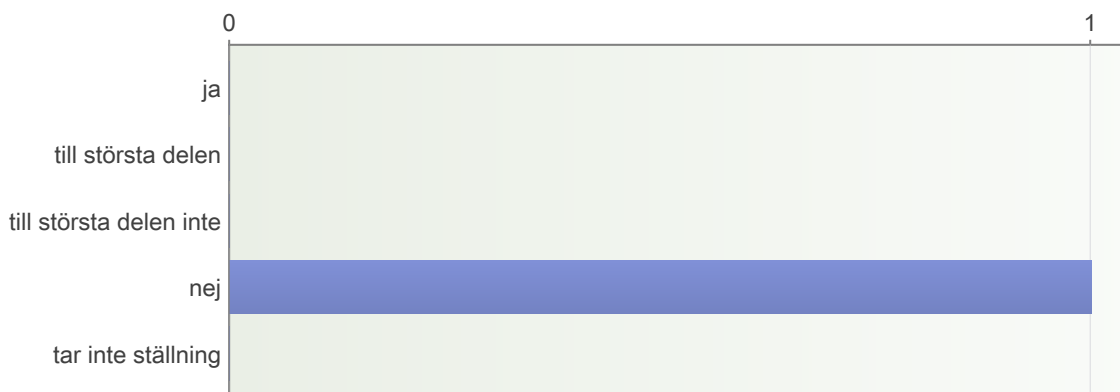
- Det har inte gjorts en tillräcklig språkkonsekvensanalys gällande service och tjänster som ges med kundsedlar.

För kunden är det relevant att värdet på kundsedelns räcker till den tjänst eller tjänstehelhet som sedeln ska användas till. I Sverige har ett motsvarande system lett till att kundsedelns värde enbart täcker grundtjänsten och inte en individualiserad service, vilket syftet var och som funktionshinderlagstiftningen förutsätter. Kunden har blivit tvungen att betala ett tilläggspris till tjänsteproducenter för en tjänst som motsvarar behovet. En sådan utveckling riskerar jämlikheten och detta bör man förhindra med lagstiftning.

I lagen bör det klart och tydligt förhindras att tjänsteproducenterna kan välja sina kundsedelkunder. Detta kan annars leda till att icke-önskvärda kunder, som till exempel många personer med funktionsnedsättning, inte nödvändigtvis ges tjänster genom kundsedel.

43. 11e. Säkerställer systemet med kundsedlar att landskapet har tillräckliga möjligheter till styrning och inflytande med tanke på fullgörandet av organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

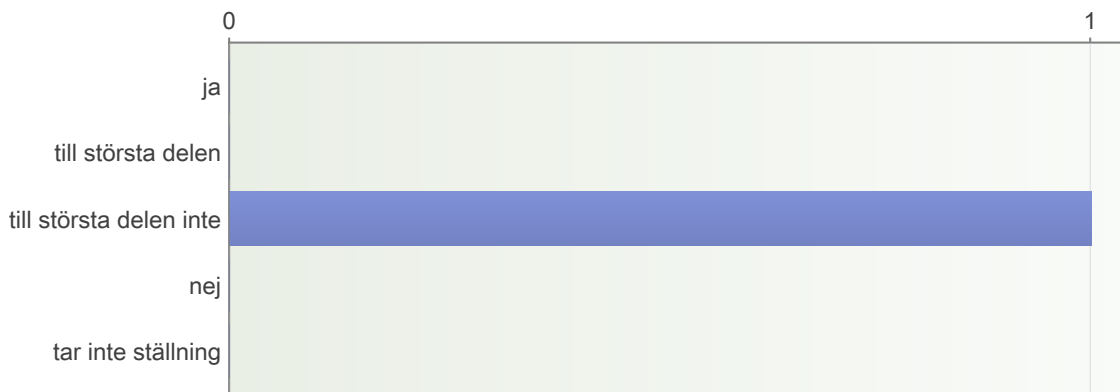

44. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

45. 12. I 6 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av personlig budget för att öka kundens valfrihet. Ger bestämmelserna kunden tillräckliga möjligheter att påverka genomförandet av de tjänster som kunden behöver?

Vastaajien määrä: 1

46. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Som utgångspunkt är personlig budget ett bra koncept. Valfrihet kan främjas med hjälp av personlig budget, men så som lagutkastet är formulerat just nu kommer detta inte att ske. Valfriheten kan främjas enbart om kunden i verkligheten kan välja mellan olika alternativ och göra betydelsefulla val. Viktigt är att den personliga budgeten är till alla kunders fördel och i enlighet med kundens rättigheter. Problematiskt med den personliga budgeten för tillfället är att det inte tillräckligt tydligt kommer fram vilken typ av service som hör till den personliga budgeten, vilken storleks budget det handlar om samt i vilken mån kunden har rätt till rådgivning gällande sin personliga budget.

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning är utgångspunkten att alla ska ha möjlighet att påverka vilka tjänster som man använder sig av och få stöd till detta. Målet med valfriheten är att öka kundens självbestämmanderätt och delaktighet i beslutsfattande som berör kunden och hans eller hennes vård.

Det finns en risk för att den personliga budgetens användarkrets blir för smal i och med bestämmelserna om vem som kan få personlig budget. Den personliga budgeten sträcker sig inte till personer som inte kan definiera sitt servicebehov i och med bestämmelsen att kunden "antingen själv eller med stöd" bör kunna planera och definiera sitt vård -och servicebehov. Det här kan medföra utmaningar för personer med kognitiva funktionsnedsättningar eftersom de kan behöva stöd i beslutsfattandet. Samtidigt krävs det att man har ett "kontinuerligt och omfattande" behov av stöd, vilket kan utesluta personer med lindrig kognitiv funktionsnedsättning. Det är nödvändigt att dessa grupper har möjlighet att planera sin service på ett individuellt sätt med hjälp av personlig budgetering. Därför är det viktigt att kunden vid behov får tillräckligt med hjälp, handledning och rådgivning. Det måste reserveras tillräckligt med resurser för kunnig personal inom social- och hälsovården.

I lagtexten bör bestämmas om den personliga budgetens storlek på ett sådant sätt att budgeten motsvarar kundens servicebehov och att den täcker alla de tjänster som den är avsedd att täcka. I fall så inte görs, finns det en risk för att tjänsteproducenterna väljer sina kunder och att det inte finns tillräckligt med företag som producerar tjänster med de priser och villkor som landskapen har utsett och detta i sin tur kan leda till att det inte finns en verklig valfrihet.

47. 13. I 7 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om rådgivning och handledning samt bedömning av servicebehovet för kunden. I 5 § i lagutkastet föreslås dessutom bestämmelser om en kundplan som ska utarbetas för kunden. Tryggar bestämmelserna tillräckligt väl kundens rättigheter och genomförandet av tjänsterna på ett sätt som motsvarar kundens behov?

Vastaajien määrä: 1

48. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

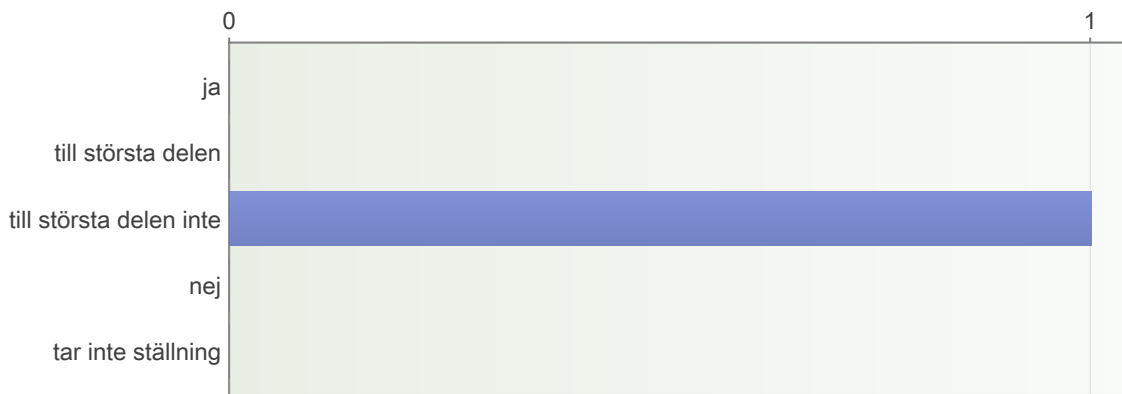
- I detaljmotiveringen står det att landskapen ska erbjuda handledning och stöd till de kunder som inte har det behövliga kunnandet eller resurser att fatta beslut gällande valfriheten. Detta är bra, men det är ytterst viktigt att socialarbetarna har en tillräcklig kompetens att ge bra handledning och stöd även i dessa situationer. Viktigt är att det finns mekanismer som försäkrar att kompetenskravet efterföljs och att det utbildas tillräckligt med personer som har denna kompetens.

Språkliga rättigheter bör beaktas.

Man bör starkare stipulera om handledning, rådgivning och stöd på lagnivå för att garantera att valfriheten förverkligas för alla.

49. 14. I 8 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om förfaranden för godkännande av och avtal med tjänsteproducenterna. 14a. Är bestämmelserna om förfarandena för godkännande ändamålsenliga med tanke på målen med lagutkastet?

Vastaajien määrä: 1

50. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

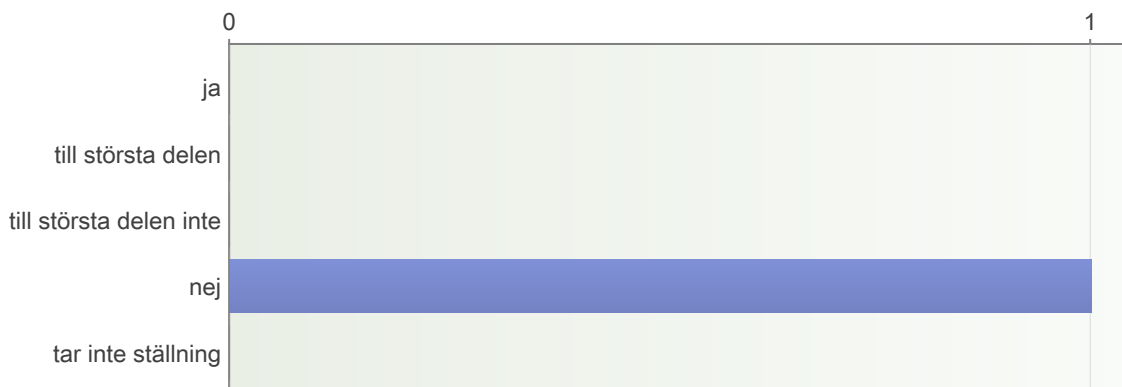
- Bestämmelsen i 41 § 1 mom. 1 pt. "Landskapet ska så långt möjligt se till att tjänster som tillhandahålls mot kundsedel och enligt en personlig budget finns tillgängliga inom landskapet på landskapets språk, så att kundens valfrihet förverkligas i fråga om dessa tjänster." försäkrar inte de språkliga rättigheterna. Service på svenska och svenskt och finskt teckenspråk måste garanteras. Landskapet ansvarar för att servicen på dessa språk fungerar. Ändringen är nödvändig även med tanke på att ett av syftena är att öka kundens valfrihet.

Även små producenter måste kunna ha möjlighet att komma in på marknaden.

I FN:s konventionens art. 9 och generella kommentaren nummer 2 stadgas det att konventionsstaterna ska vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på samma villkor som andra till information och kommunikation.

51. 14b. Säkerställer bestämmelserna om förvaltningsbeslut och ställande av villkor (42 §) tillräckliga möjligheter att fullgöra landskapets organiseringsansvar?

Vastaajien määrä: 1

52. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

53. 14c. Är bestämmelserna om avtalsförfarandena ändamålsenliga med tanke på målen med lagutkastet?

Vastaajien määrä: 1

54. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

55. 15. I 9 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om tjänsteproduktionen och tjänsteproducenternas skyldigheter. Är bestämmelserna ändamålsenliga med tanke på målen med lagutkastet?

Vastaajien määrä: 1

56. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Social -och hälsovården måste vara åtkomlig och tillgänglig. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande 29.6.2017 måste det försäkras att tjänster fås på finska, svenska och teckenspråk.

57. 16. I 10 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om de ersättningar som ska betalas till tjänsteproducenterna. 16a. Beaktas kundernas olika servicebehov och de kostnader som de ger upphov till i tillräcklig grad i andelen fast ersättning till social- och hälsocentralerna och de faktorer som bestämmer den?

Vastaajien määrä: 1

58. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

59. 16b. Är bestämmelserna om de övriga ersättningarna ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

60. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

61. 16c. Säkerställer bestämmelserna att de social- och hälsocentraler som drivs av landskapens affärsverk och de privata social- och hälsocentralerna har lika verksamhetsförutsättningar?

Vastaajien määrä: 1

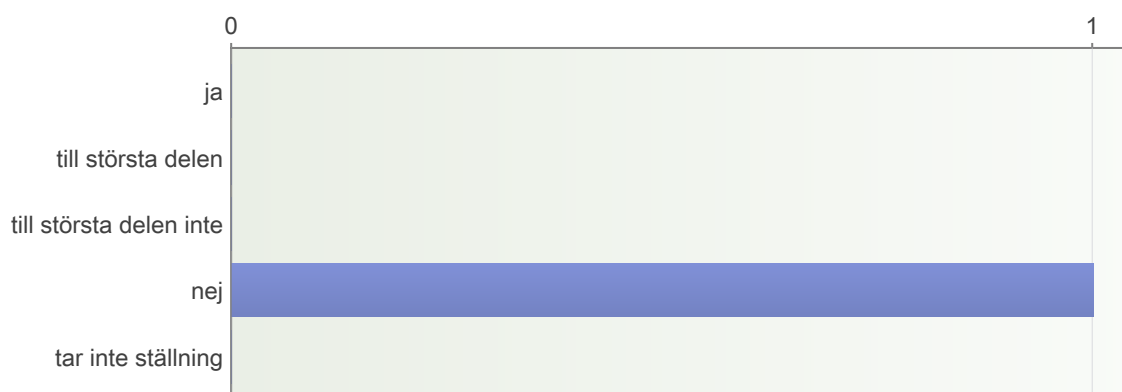

62. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

63. 17. I 12 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande. 17a. Tryggar övergångsbestämmelserna om kundsedlar i 85 § tillgången till tjänster under övergångsfasen?

Vastaajien määrä: 1

64. Fritt formulerade kommentarer.

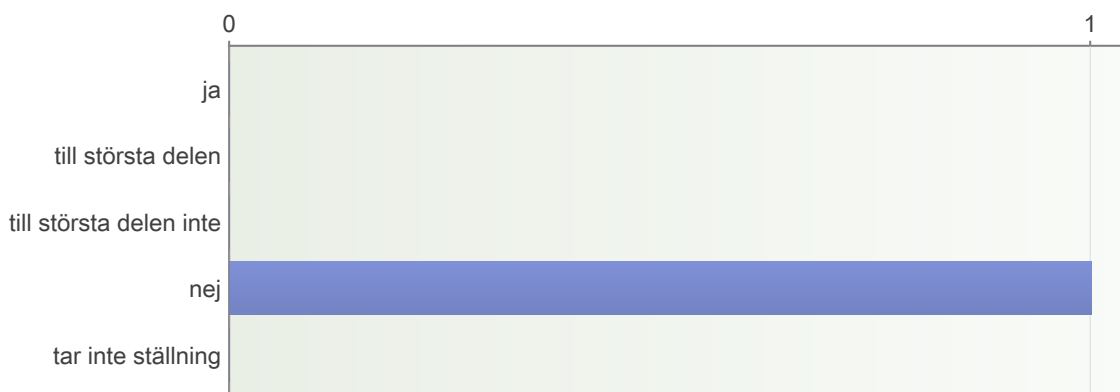
Vastaajien määrä: 1

- Det bör göras flera pilotprojekt och förstudier gällande lagförslaget. Det har visserligen planerats pilotprojekt till år 2018 och 2019 men lagarna ska lämnas in till riksdagen våren 2018 och därmed finns det en betydande risk för att det uppkommer problem som kunde undvikas, om lagreformen får mera tid. Politisk prestige borde inte få gå över medborgarnas rätt till en jämlik, rättvis och god service inom social- och hälsovården. Social- och hälsovårdsreformen bör skjutas fram i tid så att dessa studier kan beaktas när lagarna stiftas.

Lagstiftningen måste göra det möjligt att i snabb takt göra förändringar om pilotförsöken visar på allvarliga brister.

65. 17b. Tryggar övergångsbestämmelserna om social- och hälsocentralerna i 86 och 88 § tillgången till tjänster under övergångsfasen?

Vastaajien määrä: 1

66. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

67. 17c. Tryggar övergångsbestämmelserna om mun- och tandvårdsenheterna i 87 och 89 § tillgången till tjänster under övergångsfasen?

Vastaajien määrä: 1

68. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

69. 17d. Tryggar lagförslaget verksamhetsförutsättningarna för privata producenter av social- och hälsovårdstjänster?

Vastaajien määrä: 1

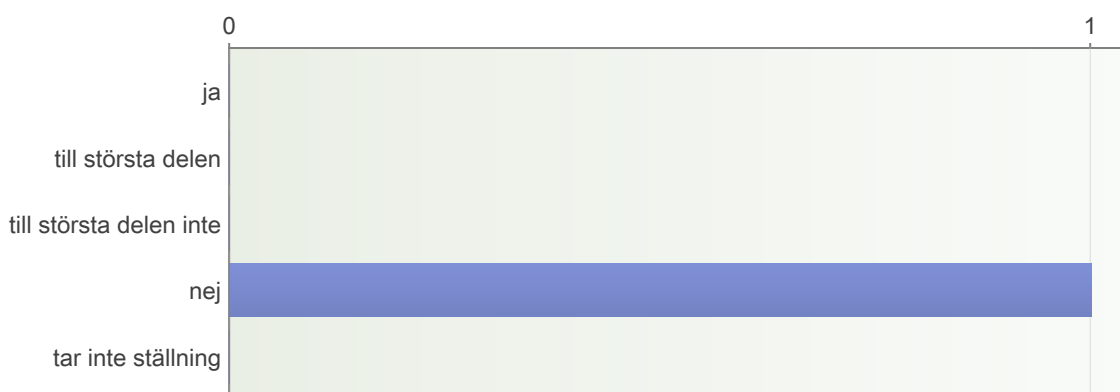

70. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

71. 17e. Ger lagförslaget små aktörer tillräckliga förutsättningar att vara tjänsteproducenter inom social- och hälsovården?

Vastaajien määrä: 1

72. Fritt formulerade kommentarer.

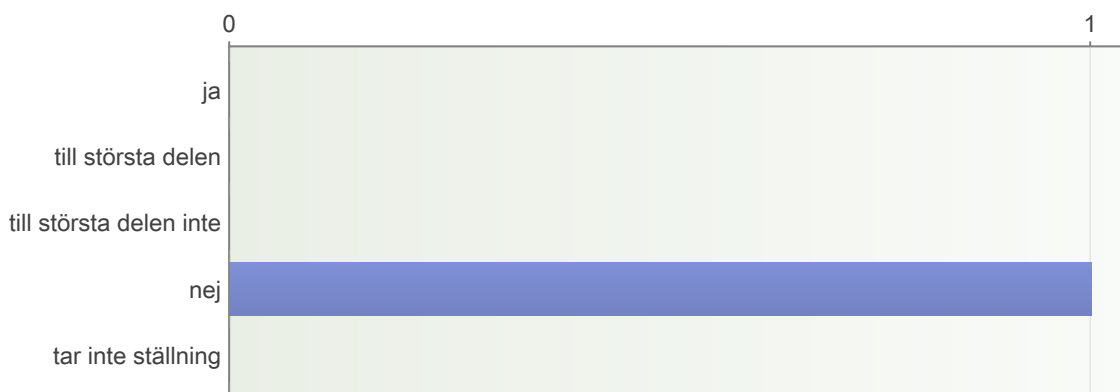
Vastaajien määrä: 1

- Även små privata aktörer måste ha möjlighet att vara tjänsteproducenter inom social- och hälsovården. Det bör garanteras att stora aktörer inte tar över hela marknaden. Landskapen måste förhindra att social- och hälsovårdstjänsterna blir ensidiga. Även centraliseringen av tjänster bör förhindras. Ett mångsidigt producentnätverk svarar bäst på människors individuella behov och håller landskapet livskraftigt.

En mycket viktig del av integrationen är att kunduppgifterna rör sig mellan olika producenter.

73. 18. Anser ni att bedömningen av reformens konsekvenser är korrekt och tillräcklig?

Vastaajien määrä: 1

74. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Som det ser ut nu förverkligas inte valfriheten. De personer som är i en svag ställning kan även hamna i en svagare ställning gällande valfriheten. En konkret risk är att de skenbart jämlika bestämmelserna i verkligheten leder till en ojämlik ställning för personer med funktionsnedsättning och ytterligare även för personer med svenska som modersmål. Det finns en väldigt stor risk för att detta resulterar i indirekt diskriminering.

Det bör göras flera pilotprojekt och förstudier gällande lagförslaget. Det har visserligen planerats pilotprojekt till år 2018 och 2019 men lagarna ska lämnas in till riksdagen våren 2018 och därmed finns det en betydande risk för att det uppkommer problem som kunde undvikas, om lagreformen får mera tid. Politisk prestige borde inte få gå över medborgarnas rätt till en jämlik, rättvis och god service inom social- och hälsovården. Social- och hälsovårdsreformen bör skjutas fram i tid så att dessa studier kan beaktas när lagarna stiftas.

De språkliga konsekvenserna har inte utretts tillräckligt. Speciellt då det gäller tjänster som ges med kundsedel eller med personlig budgetering bör de språkliga konsekvenserna bedömas och analyseras. Konsekvenserna ur en tillgänglighetsaspekt bör utredas. Till exempel hur individerna med teckenspråk kan få information, service och tjänster.

Man har helt och hållet underlåtit att göra någon konsekvensbedömning då det gäller effekterna på barn med funktionsnedsättning och deras familjer. Det vore mycket viktigt att göra en sådan konsekvensbedömning för att kunna identifiera möjliga hot och vidta nödvändiga åtgärder.

75. 19. Hur bedömer ni att reformen påverkar er egen organisations eller era medlemsorganisationers ställning?

Vastaajien määrä: 1

- Hos personer med funktionsnedsättning kommer reformen att öka osäkerheten vad gäller tjänster och service inom social -och hälsovården. Osäkerheten ökar efterfrågan av stöd och rådgivning. Det i sin tur kommer att leda till en ökad mängd av rådgivningsfall i vår organisation.

76. 20. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.

Vastaajien määrä: 1

- Språkliga rättigheter
Angående 40 § 2 mom. anser vi att det finns en hel del med problematik för den svenskspråkiga befolkningen. Utgångspunkten är den att språkliga rättigheter kan begränsas enbart så att jämlikhetsprincipen inte kränks (RP 92/2002). Från ett språkrettsligt perspektiv är begränsningen om att bara tvåspråkiga kommuner har skyldighet att producera tjänster på båda språken gällande direktvalstjänster samt undantagsförfarandet som innebär undantag i skyldigheten att producera service på kommunens båda språk mycket problematiska. Reglerna bör förtydligas så att undantagsförfarandet inte leder till att rätten till valfrihet på jämlika grunder inte förverkligas för den svenskspråkiga befolkningen.

Konsekvensbedömning

Innan lagen stiftas bör det göras en konsekvensbedömning ur språkligt perspektiv när det gäller tillgänglighet. Konsekvensbedömningen bör granska tillgänglighet på det svenska språket och svenskt och finskt teckenspråk. Konsekvensbedömningen behöver också utreda huruvida informationen är tillgänglig för personer som är i behov av lättläst information.

Den samordnande och koordinerande mekanismen

Vi framhåller fortsättningsvis vårt förslag på en samordnande och koordinerande mekanism. Här presenteras förslaget i sammanfattad form. Avsikten med mekanismen är att ge landskapen tillräckliga befogenheter och nödvändiga strukturer för att trygga en jämlik tillgång till social- och hälsovårdstjänster för svenskspråkiga.

Den samordnande och koordinerande mekanismen skulle bestå av tre delar:

- a) En nationell utvecklingsenhet med stöd av lagen om ordnandet av social- och hälsovården 35 § 4 mom.
- b) Ett nationellt servicecenter med stöd av landskapslagen 118 §
- c) Ett gemensamt organ bildat av de fem tvåspråkiga landskapen med stöd av landskapslagen 48 §.

Påverkansorganet för minoritetsspråk med stöd av landskapslagen 27 § skulle komplettera denna mekanism.

Påverkansorganet i den form som framgår av lagförslaget räcker inte till för att trygga social- och hälsovårdstjänster på svenska utan det måste reserveras tillräckliga ekonomiska resurser för påverkansorganen.

Den samordnande och koordinerande mekanismen skulle skapa och upprätthålla en nationell och regional samarbetsstruktur som täcker hela landet i avsikt att främja bas- och specialkompetensen. Utvecklingsenheten och servicecentret skulle kartlägga och utreda bildandet av mångprofessionella expertteam och nätverk som behövs för att samordningen av social- och hälsovårdstjänster ska fungera också för den svenskspråkiga befolkningen

Tillsyn

Tillsynen av tjänsteproducenterna bör vara tillräckligt noggrant reglerad. I värsta fall kan en otillräcklig tillsyn leda till att marknaden anpassar sig efter detta. Vi anser att det behövs en klar bild av vem som övervakar tjänsteproducenterna och att denna övervakning är tillräcklig. Viktigt är att tillsynsmyndigheterna har tillräckliga verktyg.

Tillgänglighet

Det behövs komplettering till bestämmelserna i 77 §. Alla bör ha en jämlik möjlighet att ta del av information.

Även svenskspråkiga måste få information om tjänsterna. Alla personer som använder sig av till exempel teckenspråk på finska eller svenska måste kunna få information. Det måste även finnas information som är lättläst och tillgänglig för dem som inte använder Internet.

77. 21. Specificerade förslag till ändringar i lagutkastet

Vastaajien määrä: 1

- Vi förslår att 27 § 3 mom. ändras på följande sätt:

Slutet av meningen ”och som antingen själva eller med stöd kan planera och skaffa tjänster” tas bort så att paragrafen blir följande:

”En personlig budget kan användas för produktion av social- och hälsovårdstjänster för sådana i 1 och 2 mom. avsedda kunder som har ett kontinuerligt och omfattande behov av hjälp, stöd eller vård och omsorg. Användningen av en personlig budget ska ligga i kundens intresse. Kunderna har rätt att med handledning, rådgivning och stöd kunna planera och skaffa sina tjänster.”